

KÁRPÁTI LAPOK

A turistaság, a honismeret és a természetvédelem terjesztésére
Kiadja a Magyarországi Kárpát Egyesület

Szerkesztő: Nagy Péter, peter.nagi@t-online.hu

Internet: <http://www.karpategyesulet.hu>

Postacím: 1244 Budapest, Pf.: 800.

Elbrusz túra

Ez év augusztusában kis csapatunk nagy fába vágta a fejszéjét: a Kaukázus legmagasabb csúcsát, az 5642 m magas Elbruszt készült megbódítani. A nébány hónapos tervezgetés és információ-gyűjtés után végül Magyarországról 8-an, Erdélyből 7-en indultunk el e kis kirándulásra.

Íme, a névsor:

Böloni Sándor (Csíkszereda), Csiki Árpád (Nagybánya), Fénya József (Csíkszereda), László György (Zilah), Ratiu Krisztián (Nagybánya), Szabó Árpád (Zilah), Tóke Dénes (Csíkszereda), Deák Csaba (Debrecen), Gáti Attila (Gyömrő), Juhász Gábor (Budapest), Kébel Ádám (Budapest), Mocsári László (Miskolc), Straub Gyula (Hárskút), Zánki Pil Zsuzsa (Budapest), Vámos László (Nagytarcsa)

Jelentés a Kaukázusból

Sokat dédelgetett álom megvalósítására vállalkozott az a 15 tagú vegyes – erdélyi és magyarországi – csoport, akik augusztus 3 és 22 között a „báborús övezeti” Kaukázusba terveztek expedíciójukat. Néhány akklimatizációs túra után a megfelelő időjárási körülményeket kivárva az – egyes vélemények szerint – Európa tetejének számító 5642 méteres Elbrusz csúcsot vették célkeresztbe.

Már vagy 3 éve kacérkodunk a gondolattal, hogy meglátogassuk a Kaukázus vidékét, azon belül is az Elbruszt venni célba. Idén aztán a körülmények úgy alakultak, hogy sokunk közös álma egységes formát öltött Laci embert meghazudtoló szervezőmunkája és tudatos időpontválasztása révén, így a 15 fős közös, magyarországiakból és erdélyiekből álló csoport nekivágott az olvasmányainkból ismert, mégis – mint utóbb kiderült – oly ismeretlen és meglepetésekkel teli tájnak.

A szervezés nem volt egyszerű, de minden buktatóját állva, végül sikerült augusztus 4.-én vonatra szállni egy végeláthatatlan utazásra. Két és fél napi zötyögés, majd egy 200 km-nyi buszozás után, csütörtökön reggel megszálltunk Elbrusz falu határában a marcona kinézetű, később barátságosnak és vendégszeretőnek bizonyuló Osman, – a Kabard-Balkár Köztársaság parlamenti képviselője – Szaklja nevű kempingjében. Hajnali buszozásunk már az elején egy kis pánikkal kezdődött, ugyanis kigyúrt kopasz fiatal kisbusz-vezetőink az orosz gépjárműipar nyugati külsőre egy az egyben lemásoló műremekeit egy kétes kinézetű helyre vezették, ahol ráadásul kiszállítottak. Megnyugvásunkra csak a tankolás idejére biztonsági övintézkedés volt az egész amíg a hírekből olyannyira ismert Naftogaz töltőállomásán földgázt tankoltak tartályaikba.

Még aznap délután felszaladtunk a szemközti Irik völgybe, hogy az utazás során elcsigázott végtagjainkat kicsit megmozgassuk, ahol mindjárt összefutottunk a Babes-Bolyai Tudományegyetem földrajz szakos hallgatóinak egy csoportjával, kik szinte a mienkkel egybeeső időszakban végezték itt nyári gyakorlatukat. Kevéssel 3000 m fölé kapaszkodva örömmel és csodálattal fedeztük fel nyugati irányba az Elbrusz impozáns kettős csúcsát, mely máris szinte megfogható közelségbe került, déli irányban pedig teljes pompájával az Ushba mutatkozott. Másnap máris megkezdtük első akklimatizációs túránkat: Csegetből, a szomszéd faluból a 3464 m magas Cseget csúcsra másztunk fel. Első alkalommal volt részünk itt némi szemerkélő esőből, nem úgy, mint a következő napon, amikor is házilagdánk meghívására egy össznépi ünnepélyen vettünk részt, melynek szervezői ezúttal a soron következő tatárok voltak s melyet végül elmosott az eső. A rövid idejű előadássorozatba azért sok minden belefért, elsősorban a tatárok énekei, táncai, de felvonultak mellettük ugyanúgy a balkárok, kabardok, oszétek, cserkeszek, s mindenik nemzet hozta főleg birkából és származékaiból készült étel- és italkülönlegességeit, erőnléti és ügyességi játékait. Egy muszlimok által lakott vidékre kerültünk, melynek szokásai minden téren meghatározták további ott tartózkodásunkat.

A jó idő reménye megosztotta a társaságot, így vasárnap dél körül 13-an ismét elindultak 3 napi élelemmel és sátorral az Irik völgyébe, míg mi, a nagybányai „szakadárok” vásárlás és csomagolás után, hétfőn reggel túránk meghatározó célpontját vettük tűzkeresztbe. Egyheti túlméretezett élelmentartálékkal s annál nagyobb elszántsággal szálltunk be Azauban a Alpokból már ismert felvonó kabinjába, hogy egy kis szintet nyerve a 3500 m-en levő „MIR” állomástól kezdhezzük el mászásunkat. Tulajdonképpen könnyen és hamar másztunk az „elhagyatott ipartelep” kinézetű tájon, mely elhanyagoltsága ellenére közkedvelt kirándulóhely. Szinte minden társadalmi réteg szívesen látogatja s a vastag pénztárcájúak nem kis összegekért akár 4700 m-ig is feljutnak a ratrakok nyitott vagy fedett padjain. A Gara Bashi állomás 3800 m-en lévő „Barrels hordóit” elhagyva, a Diesel-ház környékén illetve a „Prijut-11” néven ismert valamikori menedékház helyén, kb. 4100 m-en vertünk tábort. Első éjszakánkat ott töltve az akklimatizáció sikeresnek bizonyult, úgy döntöttünk tehát, hogy másnap második sátorunkkal felvonulunk a

Pastukhov sziklákhöz. Döntésünket tett követte, kedden dél körül már sátrat állítottunk kb. 4700 m-en s egy orosz hegyzvezetővel egymásnak sok szerencsét is kívántunk a következő napra tervbe vett csúcstámadáshoz. Ám terveinkbe valami másnak is van beleszólása. Igazi kálváriánk este kezdődött egy kis szélfúvással, mely előbb csak hordozta a havat, majd egyre erősödve hozta a felhőket is havazással. Másnap reggelre a sátor úgy 30 cm magasságig be volt temetve, a szél mintha erősödött volna, a napsugarak meg sem közelítettek. Reménykedtünk benne, hogy ennek előbb-utóbb csak vége lesz s újabb akklimatizációs éjszakát tudhatunk magunk mögött, mert csúcstámadásra már nincs alkalom. Ehelyett egyre nagyobb hőtömeg zúdult le hullámokban, szertefoszlata minden esélyét még a hegyről lemenekülésnek is. Sátrunk már fél méternél magasabban be volt temetve, belülről nyomkodni és rugdosni kellett a havat, hogy egyre szűkülő életterünket valahogy az elégséges méretek szintjén tartsuk. Egy szélcsendesebb alkalmat kihasználva 3 perc múltán egyedüli próbálkozásom is meghiúsult, hogy visszamentünk volna alacsonyabban található sátrunkba. Itt fenn a szél ami havat egyik oldalról elhordott, rögtön pótolta a másik oldalon, a sátorban a kondenzvíz hol csepegett a hálószakokra, hol megfagyott, az idő múlását nem is mertük óránkon követni. Már tudtuk, hogy egy ciklon áldozatai vagyunk, csak a végét kellett kivárni. Két és fél liter teánk és édességtartalékaink voltak, de mihaszna, ha a jó idő még egy éjszakát várattott magára, mialatt a szél – tudtunk nélkül, ám szerencsénkre – a lehullott hó mozgatható részét vitte tovább, úgyhogy csütörtök reggelre csípős hideg napsütésben bújtunk elő vackainkból. Dolgainkat összeszedve, sátrat hátrahagyva két éjszaka és egynapi fekvés és nem alvás, sőt még nem is pihenés után nehezünkre esett a mozgás ereszkedés közben. Minden rosszban van egy kicsi jó is alapon megállapítottuk, hogy magasságtűrő képességünk a katasztrófális viszonyok ellenére jónak bizonyult, így az aznapi regenerálódás és viszonylagos pihenés után pénteken reggeli fél hatos indulással nekivágtunk az Elbrusznak. Közben még csütörtökön a csapat néhány tagja akklimatizációképpen végre feljött a Prijuthoz elmesélve néhány szóban az Irik-völgyi ázós-száradás, egyeseknek a végén sziklamászásba torkollott túrájukat, majd tájékoztatva terveikről a másnapi prijuti sátrazást és szombati csúcstámadást illetően. Mindünk hírei szerint az idő az elkövetkező 3 napra kedvezően alakult, így ki-kisaját elképzeléseit követve aszerint cselekedett. Krisztián és jómagam számára a pénteki nap sem volt viszontagságoktól mentes. Ellenszélben másztunk ki több mint 1000 m szintet, ami továbbra sem csillapodott. A keleti csúcs traverzében utolértük a kolozsvári csapat két tagját, utóbb tanárukat, s innen már együtt folytattuk utunkat. Minden elsenvedett kint, szenvedést elfeledtetett és pótol az az euforikus érzés, amikor tizenméterekre megközelítettük a csúcsot, majd felléptünk Európa 5642,7 m-en fekvő legmagasabb pontjára. A pszichikai megpróbáltatás a fizikainál sokkal nagyobb volt, tovább nem is részletezem, ezt csak az fogja megtudni, aki ezt vállalja és átéli. Tehát dél után fél órával fenn álltunk az Elbrusz nyugati csúcsán szélben, foszladozó felhők közepette gratulációk, fényképezkedés és rövid filmezés erejéig s a meghatottság, a feljutás öröme a visszaereszkedéshez új erőt adott. Mert minél magasabbra mászunk, annál többet kell ereszkedni, lehetőleg épségben ahhoz, hogy sikerrel járhassunk, ellentétben azzal a búbosbankával és havasi pacsirtával, melyek valószínűleg egy meleg légáramlattal olyan magasra kerültek, hogy onnan aztán megfagyva zuhantak ösvényünk mellé. A Pastukhov-szikláknál összeszedtem árválkodó sátramast s a Prijutnál a csapat újra teljes létszámban üdvözölt. Élményeinket és tapasztalatainkat megosztva, a többiek szombaton hajnalban röviddel 4 óra után vágtak neki szélcsendes, felhőtlen, később ragyogó napsütéses időben. Egyetlen egy, kicsivel 5000 m fölötti visszafordulást leszámítva, mindenki más sikeresen megmászta a kiruccanásunk célját jelentő csúcsot. Az összességében siker koronázta teljesítmény után vasárnap megérdemelten álltunk a melegvizes zuhany alá, hogy egyheti mosdatlanságunk nyomait eltüntethessük. Úgy a kimerültség, mint a felgyülemlett élmények levezetéseképpen, egy 2 nap 2 éjszakás kiruccanást tettünk a Szyltrán völgybe az azonos nevű tóhoz, ahol már a szabadprogram keretében lencsevégre kerültek az állat és növényvilág helyi jellegzetességei: a nyári ruhát öltött hófajd család, a dagesztáni túr, a szebbnél szebb színekben pompázó kövirózsák és kötőrófüvek, a

vajszínű virágzatú és nálunkénál nagyobb növésű rhododendron, a csokrokban növegni kezdő enciánok, a piros termésű szederféle, az aromás magashegyi kakukkfű és számos egyéb szemet gyönyörködtető látvány. Túránk megkoronázása szerda este, az ünnepi vacsora alkalmával történt a helyi specialitású sajtos és húsos cseburek valamint a 7%-os Baltika sör fogyasztása közepette az ezen a vidéken elmaradhatatlan pohárköszöntőkkel, melyek együttesen olyan kedvet kerekítettek, hogy házigazdánkkal és a többi betévedt vendéggel egyetemben kicsit magyaros mozdulatokkal balkár és kabard táncokat jártunk.

Csütörtökön reggel aztán végképp búcsút mondtunk a Baksan völgynek csekély 100 km-t buszozva benne, majd újabb százat Mineralnye Vody-ig, hogy délután megkezdhessük 2 nap s 2 éjszakán át tartó közös hálófülkés ringatózásunkat az orosz, majd ukrán szélestávú vasútvonalon.

És egy álom valóra vált.

Csiki Árpád, EKE

A krónika:

Augusztus 3-4 (hétfő-kedd):

Augusztus 3-án indultunk a Keletiből, a Moszkvába tartó „Tisza” nemzetközi gyors(?)vonattal. A szerelvényre ki itt, ki ott szállt föl, végül Nyíregyházától már együtt söröztük át jókedvűen a két és fél napos vonatkozás első, Csapig tartó szakaszát. Itt leszálltunk a vonatról, beléptünk Ukrajnába, majd visszaszálltunk ugyanarra a szerelvényre amivel eddig jöttünk, de már ukrán vagonba. Csaptól úgynevezett „társas” hálókocsiban utaztunk, ami úgy néz ki, hogy a fülkéknek csak válaszfaluk van, a folyosó felé nyitottak, és a jobb kihasználtság végett a folyosón lévő ablakok alatt-fölött is van egy-egy fekhely. Tehát az összes fekhely egy légtérben van. Az ágyakhoz tartozik egy-egy matrac és párna, valamint fölszállás után a hálókocsikalauz mindenkinek ad egy garnitúra tiszta ágyneműt, lezárt tasakban. Szóval kényelmesen elhelyezkedtünk és megkezdődött utazásunk második, 16 órás szakasza. Vonatunk – késés nélkül – este nyolckor befuott a kijevi főpályaudvarra. Kipihenten szálltunk ki a hálókocsiból, majd „felderítő útra” indultunk: egyrészt muszáj volt megcsappant sörkészletünket feltölteni, másrészt orosz fizetőeszközre, rubelre vadásztunk. Utóbb kiderült, hogy ez fölösleges volt, mert a következő vonatunkon föl-alá járkáltak a pénzváltók, és talán még jobban is váltottak, mint a pályaudvariak. A csatlakozásig volt kb. 4 óránk, tehát bőven jutott idő mindezt elintézni.

Augusztus 5 (szerda):

Utazásunk harmadik – leghosszabb – szakasza Kijevtől Mineralnie Vodiig tartott. Ismét társas hálókocsiba szálltunk, elfoglaltuk a helyünket, és éjjel előtt egy perccel elindultunk. Ez már orosz szerelvény volt. A hosszú út alatt nem történt semmi izgalmas: ettünk-ittunk, nézelődtünk, aludtunk. Időnként meg-megállt a vonat, s ha hosszabb ideig ácsorogtunk akkor ki lehetett szállni és a peronon tartózkodó árusoktól mindenféle enni-innivalót vásárolni.

Augusztus 6 (csütörtök):

27 órai vonatozás után csütörtök hajnalban megérkeztünk Mineralnie Vodi városba, ez a Kaukázusba irányuló túrák egyik fő kiindulópontja. A pályaudvarról kb. 4 órás „gazellázás” után jutottunk el az Elbrusz lábáig nyúló Baksan-völgybe (a „gazellázás” a GAZ gyártmányú, „Gazella” nevű mikrobuszon való zötykölődést jelenti). Miután fölhúztuk sátrainkat az „Oszmán Birodalomban” (bázishelyünknek, a „Saklya” kempingnek szívélyes gazdáját Osmannak hívják . . .), a csapat egyik fele felderítő útra indult, a másik fele pihenéssel töltötte el az időt. Estére a társaság zöme – nem tudom mi történt, tán megcsípte őket valami – rágni kezdte a fületem: „holnap menjünk az Elbruszra!”, „majd a hegyen akklimatizálódunk!”, „kifutunk az időből!” – volt két hetünk – effélékkel bombáztak, holott csak a második hétre volt betervezve a csúcstámadás, és az időjárás sem ígért sok jót (kértünk prognózist). És ez így ment két napig! Végül győzött a józan ész: nem mentünk neki a hegynek (két személyt leszámítva), mint az a bizonyos viccbéli cigány (juj, bocsánat, ütök a számra, térdepelek kukoricára: ROMA) „bátor” lova a falnak . . .

Augusztus 7 (péntek):

Másnap reggel alkalmi Gazellákkal „elvágtattunk” a völgyfő közelében terpeszkedő Cheget-Karabashi hegy lábához. A 3461 m magas csúcsra könnyű, de fárasztó úton (természetesen a felvonó mellőzésével) jutottunk fel, innen ragyogó kilátás nyílik – ha éppen nincs felhőben – az Elbrusz mindkét csúcsára. Persze, egy hét múlva a több mint 2000 m-rel magasabb Elbruszról már alig kaptuk meg a főgerinc 4000 m-es csúcsai ölelésében megbúvó kis pörsenésnyi hegyecskeket.

Augusztus 8 (szombat):

A következő napon – Osman javaslatára – kultúrprogramot tartottunk: ellátogattunk az éppen e napon tartott nemzetiségi fesztiválra, és nem bántuk meg, remekül szórakoztunk! Volt ott minden! Táncosok, zenészek, népművészeti kiállítás, birkózás, ügyességi versenyek, erőpróbák és mindenféle enni-innivaló. Mivel itt többségében a kabard-balkár népcsoport él, és ez egy muszlim közösség, itt nem kolbászból volt (a kerítés), hanem minden birkából, még az eddesség is birkafiggyúból készült!

Este a kemping éttermében alkalmi táncmulatság szerveződött, a helyi szokás szerint a HÖLGYEKET pénzért lehetett táncba vinni. Én korán eljöttem, így nem tudhatom (de sejtem!), hogy miként tudtak a mi FIAINK több, mint 2000 rubelt összetáncolni . . .

Augusztus 9 (vasárnap):

Másnap lebontottuk a sátrakat, összepakoltunk. A fölösleges holmit beraktuk Osman „rak-tár” fedőnévű egértanyájába és négy napra elindultunk akklimatizálódni. Ekkor váltunk el Krisz-tiántól és Csiki Árpitól – ők inkább nekimentek a „hegynek”. Megjegyzem, még ezen a reggelen

is – dacára az esős időnek – többen inkább az Elbruszra mentek volna . . . A közelben nyíló Irik-völgyben gyalogoltunk fölfelé. Kora délután egy kellemes kis hegyi réten, kb. 2500 m-es magasságban tábort vertünk, és mivel még fiatal volt az idő, néhányan elindultunk a következő napra tervezett táborhelyet megsejmelni. Estére újból eleredt az eső.

Augusztus 10 (hétfő):

Reggel megint sátrat bontottunk, összepakoltunk és folytattuk az utat az Irik-völgyben fölfelé. Az előző táborhelyünkötől pár km-re a völgy kettéválik: az egyik marad az Irik, a másiknak Irikchat lesz a neve. Mi ezen a völgyön folytattuk az utat. Mindkét völgyfőben az azonos nevű gleccserek olvadoznak, ezek már az Elbrusz gleccserei. Miután néhány morénásáncon föltornásztuk magunkat, egy alkalmas helyen letáboroztunk. Az „alkalmasnak” vélt táborhely Gyulának egy tőlünk kb. 300 m-rel távolabbi helyet jelentett, a gleccserpatak túlsó partján. A sátortársa, Gábor, így „hajléktalanná” vált, de Gábort ez egy cseppet sem izgatta: a közelünkben fölfedezett egy kis sziklaüreget, oda befészkelte magát. Az igaz, hogy az éjszaka jelentkezett a barlang eredeti lakója, és berzenkedve toporgott a bejáratnál, de Gábor röpködő bakancsai eltántorították a „lakás” visszafoglalásától . . .

Augusztus 11 (kedd):

A következő napon is itt táboroztunk, így nem kellett sátrat bontani. Reggeli után a szomszédos Syltran-völgybe átvezető hágó felé vettük az irányt, az volt a tervünk, hogy a hágóból fölmászunk az Irikchat 4030 m-es csúcsára. A térkép szerint könnyű, „1B” nehézségi fokozatú út vezet a csúcásra, mi viszont a közelébe érve 4-es 5-ös mászóútnak láttuk, így letettünk a megmászásáról, és a hágóból visszafordultunk. A táborhelyünk egyébként 3000 m körül volt, a hágó pedig 3780 m magasságban.

Augusztus 12 (szerda):

Éjszaka erős fagy volt, reggel pedig sűrű hóesés közepette bontottuk a sátrakat. Elindultunk lefelé. Ahogy egyre lejjebb ereszkedtünk, úgy fordult át a havazás esőzésbe, bőrig áztunk mire leértünk a kempingbe. Délutánra viszont „kisütött a napocska, víg madárdal csendült, az erdő minden lakója vidám tánra perdült” . . . no, azért ez nem teljesen így volt, de valamennyire meg tudtunk száritkozni. Este Osman bedurrantott az étterem kandallójába, ami ugyan több

füstöt árasztott mint meleget, de azért melléje húzódtunk (mármost a kandalló mellé . . .). A prognózis csak a hétvégére jelzett jó időt, így a következő napot pihenésre szántuk.

Augusztus 13 (csütörtök):

Másnap – pihenőnap lévén – sokáig lustálkodtam a sátorban. Végül már nem bírtam tovább a fetrengést, kb. 10 óra körül kidugtam az orrom, és lám: hét ágra süt a nap, sehol egy felhő!

{Nosza, hallom is a szomszédból, hogy Sanyi emlegeti az indulást, hogy ne várjunk holnapig. Igaza van: elérkezett a mi időnk! Kiadom az „ukázt”: KETTŐKOR INDULUNK AZ ELBRUSZRA! Addig bőven van idő bevásárlásra, pakolásra, bár Zsuzsa és Ádám keveslik ezt a néhány órát a fölkészülésre. Persze! Ha azt mondtam volna, hogy HOLNAP kettőkor indulunk, akkor holnap kettőig szortíroznának, válogatnának és pakolnának . . . Azért csak sikerül 2-re mindenkinek elkészülnie. A fölösleges cuccot és kaját – fejenként napi 30 rubelért – újfent az egerek gondjaira bízuk, és elfuvaroztatjuk magunkat Azauba, az Elbrusz felvonójához. Miután kikaszálódunk a Gazellákból, Gyuri konstatálja, hogy nincs meg a túrabotja. Valószínű, hogy ott felejtette a kemping előtt. Sajnos nincs mit tenni, vissza kell érte mennie, megvárjuk. A felvonó három szakaszos: az első a „Start” állomásig, a második a „Mir”-ig, a harmadik a végállomásig: a „Garabashi”-ig megy. Mi a „Mir”-ig vitetjük magunkat – bár a jegyünk a legfőbb állomásig szól – és edzéseként fölgyalogolunk 3800 m-es magasságig, ahol (orosz) nemzeti színekben pompázó óriás méretű hordókban (olajtartályokban) lehet szállást kapni (Barrels Hut). Mi természetesen kissé távolabb sátrat húzunk, ki hóban, ki a salakszerű látatormeléken. Néhányan még hátizsák nélkül fölsétálnak a 300 m-rel magasabban lévő Priut 11 turistaház maradványaihoz, ahol is lám: találkoznak a két „dezertőrrel”. Krisztián elmeséli, hogy miután följöttek nem sok mindent tudtak csinálni: hóviharral, szélviharral és más hasonló nyálánsággal örvendeztette meg őket az időjárás-felelős. Két napot ültek a sátorban, szinte ki sem tudtak jönni. Amíg mi az Irik-völgyben a Kaukázus főgerincére nyíló panorámát csodáltuk, ők a sátor és a hálósák „melegében” egymásban „gyönyörködtek”..... A Priut 11 mellett beásták magukat a hóba, és másnap reggelre tervezték a csúcstámadást. Krisztián szerint a 4750 m-en lévő Pastukhov-szikláknál (itt lett volna az utolsó táborunk) nem lehet sátrazni, nagyon erős a szél és nincs jó sátorhely sem. No, ez a hír egy kicsit elszontyolít: a Pastukhov-szikláktól csak 900 m szintemelkedés a csúc, a Priut 11-től viszont 1600 m. Ez még középhegységben is nehéz túrának számít, hát még itt, ötezres magasságban, fele annyi levegővel, hóban, hágóvassal! No, alszunk rá egyet.

Augusztus 14 (péntek):

Reggel a szokásos tollászkodás után lebontjuk a sátrakat és fölgyalogolunk a Priut 11-ig. Körülnézek, látom Krisztiánék sátrát a hóban, egy fabódé szélárnyékában. És valóban: nyílt terepen már itt is – 4050 m-en – erős a szél. Nincs mit tenni: a szélárnyékban mi is letáboro-

zunk. Délután páran fölcsatoljuk a hágóvasakat, és elindulunk az utolsó akklimatizációs túrára a Pastukhov-sziklákhöz. A szelet leszámítva kellemes az idő – süt a nap – emiatt ugyan latyakos a hó. A hágóvasra talán nincs is most szükség, csak hát hadd szokja a lábunk. Fölérünk, látom Krisztiánnak igaza van: itt tényleg nem lehet táborozni: tiszta jég minden, nincs egy zsebkendőnyi vízszintes terep és szívít a

szél. Tehát, megszületik a döntés: CSÚCSTÁMADÁS MÁSNAP HAJNALBAN a Priut 11-től! Visszatérünk a táborba, lázas készülődésbe fog mindenki: ki olvadékvízből teát főz, ki kaját, csokikat szortíroz, ki ruhákat válogat. A pakolást a „furcsa pár” szokásos évődő szóváltása és egymás hülyézése teszi élvezetesebbé. Közben végre megérkezik Krisztián és Árpi. Kissé fáradtan, de boldogan újságolják: SIKERÜLT! MEGMÁSZTÁK AZ ELBRUSZ 5642 M-ES NYUGATI CSÚCSÁT! Körbeálljuk, gratulálunk és kérdésekkel ostromoljuk őket: hogy volt, mint volt, mire számítottunk, milyen nehéz az út? Elbeszélésük után 3-ról 4 órára módosítom a holnapi indulás időpontját. (Másnap hajnalban kiderült, hogy sajnos Dénes és Józsi nem hallották, mert már nyugovóra tértek . . .) Lassan besötétedik, én is bebújok a hálósákomba, próbálok aludni, DE NEM TUDOK! A szomszéd sátorból folyamatos zacskózörgés, pusmogás és rámolás hangfoszlányai borzolják az idegeimet: Ádám és Zsuzsa 4-5 órája szortíroznak, válogatnak és pakolnak – el nem tudom képzelni, hogy mit! Hiszen nem kell mást betenni a hátizsákba mint egy termoszt teát, egy-két csokit és egy pót-polárt! A többi holmit hajnalban magára veszi az ember, „oszt jónapot”! Otthon, indulás előtt, a három hétre nem pakolástmat ennyit! Még duzzogok magamban egy sort, aztán végre elalszom, de nem sokáig tart az alvás: hajnali 1-2 óra között elindulnak a ratrakok: ezek a hótaposó szörnyek az úgynevezett „túrázókat” 3800-ról fölszállítják 4500-4800 m magasságba, akik aztán valahogy fölvánszorognak a csúcsra, és – mivel többségük nincs akklimatizálódva – összehányják a hegyet. Rosszabb esetben a saját lábukon le sem tudnak jönni.

Augusztus 15 (szombat):

ELÉRKEZETT A NAGY NAP! Hajnal van, 3 óra körül, Lápi már javában molyol. Még lustizom egy kicsit, aztán csöppnyi (városnézéshez sem igazán praktikus), hátizsákomba betuszkolom a tegnapi este főzött teát, egy szelet csokit és a Dénestől kölcsön kért pehelymellényt. Fölműszerezem magam (a GPS-re és a diktafonra tessenek gondolni!), majd reggeli gyanánt három-négy evőkanál mézet letuszkolok a torkomon, bár egy cseppet sem kívánom az ételt. Kikászálódok a sátorból, elmegyek a szokásos reggeli túrára. Mire visszajövök, a csapat már indulásra kész (kivéve Ádám-Zsuzsát, akik még mindig pakolnak – tán le sem feküdtek?). Még én sem vagyok kész: nincs rajtam a kamásli és a hágóvas. Szólok a többieknek: induljatok, úgysem tudunk egy csoportban maradni, és az utat nem lehet elvéteni – egyrészt ki van taposva, másrészt a ratrakos „túrázók” már egy-két órája elindultak, és mint egy világitó hangyaszor, lámpásaikkal mutatják az utat. Úgy tíz perc múlva én is elkészülök: 4 óra 20 perc van. Az idő ígéretesnek mutatkozik: sehol egy felhő, a szél sem fúj. Izgatottan vágok neki az útnak, bár még otthon elhatároztam,

hogy nem kell nekem föltétlenül megmászni az Elbruszt, ha a csapat felének sikerül, az már egy jó eredmény. Egyébként is: csak a magam kedvéért sosem jöttem volna ide, sokkal szívesebben járom én Erdély – a Kárpátok vadregényes hegyeit, a csobánok birodalmát! Nem adnám én oda a legkisebb havast sem az egész Kaukázusért!

4 óra 20 perc . . . elindulok, jó tempóban haladok. Nem érzek fáradtságot, nem fáj semmim, még a rozzant térdeimet sem fájlalom. Éjjel a hó keményre fagyott, jól tart, csak a ratrakok által föltúrt hógöröngökben bukik néha orra az ember. Teljesen sötét van, a napkeltéig még legalább másfél órát kell várni (itthon pedig – mikor e sorokat írom – a köztévében már hiába várja az ember . . . hurrá!). Sötét alakok felé közeledem, nem tudom kivenni, hogy a mi csapatunkból valók, vagy sem. Félúton a Pastukhov-sziklákhoz utolérek két orosz, az egyik „okostojás” mutogat a fejlámpámra, hogy kapcsoljam le. Úgy teszek, mintha nem érteném – és nem is értem: miért zavarja a lámpám fénye, amíg ő egyet lép, én hármat, és öt percen belül már a látótávolságán kívül leszek . . . Most döbbenek rá: engem még senki nem előzött le, csak én előzgetek folyamatosan! A sziklák előtt utolérem Sanyit – a hágóvasával bíbelődik, majd szembe jön velem Lápi, meglepődöm:

- Hát Te? – kérdezem.

- Laci, én visszamegyek, fázik a lábam, nem tud fölmelegedni a bakancsban. – feleli.

- Ugyan, Lápi az enyém is fázik. Mozgasd a lábujjaidat, majd fölmelegszik. Különbösen is mindjárt fölkel a nap, és melegebb lesz. Gyere, Te biztosan föl tudsz jönni. – mondom.

- Jó, – mondja, és jön utánam. Egy darabig együtt megyünk, aztán megint megszólal:

- Laci, én inkább mégis visszamegyek!

Egy cseppet gondolkodom, aztán ráhagyom:

- Sajnálom, hogy nem jössz, de hát végül is Te tudod.

Lentebb azonban Sanyival is találkozik, és ő bizony nem hagyja annyiban: sikerül visszafordítania, és végül Lápi föl

is jön a csúcra. Közben fölkel a nap, narancsszínbe öltöztetve az Elbrusz csúcsát. Csodálatos. A Pastukhov-sziklák utáni meredek szakaszon embersor kígyózik fölfelé: szerpentinezve próbálják leküzdeni a meredélyt. Mozgásuk mint egy lassított felvétel: két lépés előre, megállás, lihegés, majd újabb két lépés előre. Elcsodálkozom: mi van velem? Nem érzem a magasságot! Olyan tem-

póban megyek, mintha a János-hegyen lennék! Nyílegyenesen elhúzok egy csomó szerpentinező mellett, majd rövidesen a két csúc közötti nyeregbe vezető harántúton vagyok. Nem messze előttem meglátom Gyulát, örvendezve kiáltok neki:

- Gyula! Gyula! Most lépted át az 5000 m-es magasságot!

Nem hallok mit felel, ezért lépteimet szaporítva hamar utolérem.

- Vedd ki a . . . zsákomból . . . a csúcspálinkát, . . . amit Neked hoztam . . . emlékszel, a pontatlanul . . . kitöltött vízumkérő . . . lap miatt a csúcson . . . akartad . . . bebajtani – libegi.

Bizony én ezt már elfelejtettem, és nem is gondoltam akkor komolyan. Azért kikotrom Gyu-

la zsákjából a féldecis üvegeket és elrejttem az enyémben. Elköszönök, megyek tovább. Az út mellett lépten-nyomon hányásokat látni, időnként a hóban eldőlve teljesen elcsigázott, maguk elé bambán meredő embereket is. Nyilván ők a ratrakosok, akik akklimatizáció nélkül akarják az Elbruszt megmászni. Közledek a nyereghez, meglátom Józsi a narancsszínű dzsekijében. Ő, Dénes és Gábor együtt vannak. Már

csak ők vannak előttem. Jó lenne utolérni őket, de erre nem sok esélyem van, hiszen ők hárman a legerősebbek a csapatban. Mire a nyeregbe érek, már vagy 100 m-rel föltebb vannak. Megállok pihenni, idáig szinte meg sem kellett állnom. Vagy 10 perc után indulnék, amikor fölé a nyeregbe egy orosz túrázó, és megkér, hogy csináljak róla egy fotót a masinájával. Lefotózom vagy háromszor, aztán a telefonját is előkapja, azzal is csinálók két képet. Nem értem, hogy a telefonnal minek, ha van fényképezőgépe, aztán rájövök, hogy a képet MMS-ben akarja elküldeni valakinek.

Elindulok az eddigi tempómban és lám: megfog a hegy! Most érzem csak, hogy 5300 m-en vagyok! Visszafogom magam, és most már én is lassított felvételnként mozgok. 30 lépésnél többet nem tudok megtenni megállás nélkül. No, sebaj, így is fölérek! Ez az utolsó 300 m szint a legkitettebb, legmeredekebb szakasz. Gyula el is nevezte „siratófálnak”. Lassan fölérek a platóra, közben mérgeledöm: látom tőlem balra a csúcst, az út meg elmegy mellette – nyilván majd visszakanyarodik egy jó nagy kerülővel – gondolom magamban. De nem! Előttem vagy 100 m-re egy kis dudoron fölbukkan a narancssárga dzseki! No, hát az lesz a csúcst, ott vannak Józsiék! Örvendezve meglengetem a sítotjaimat, de nem vesznek észre! Szeretnék sietni – nehogy lejöjjenek mielőtt én is odaérek – de nem megy: 30 lépésenként meg kell állnom egy-két percre. Minden megállásnál lengetem a sítotomat, de csak nem akarnak észre venni! Mi van ezekkel, megvakultak?

Végül vagy 25 m-re a csúcstól fölismernek: – Laci! Laci! – kiáltják. Dénes elém siet, megölel és úgy megszorít, hogy azt hiszem csontom török. De nagyon jól esik! Végül én is fölérek – ránézek a GPS-re: 5 óra 42 perc telt el az indulásom óta. Összeölelkezünk, szinte könnyezünk az örömtől: hát sikerült! Itt állunk a Kaukázus, Oroszország és Európa legmagasabb pontján!

- *Laci, ezt Neked köszönetjünk! – bálálkodnak a fiúk.*

- *Leginkább magatoknak. – mondom én.*

Körülnézek: fantasztikus látvány tárul elém! Dél felé a főgerinc csúcsai jóval alattunk tornyosulnak, hisz még az Ushba is majd 1000 m-rel alacsonyabb, mint ahol mi állunk! Az idő is gyönyörű: sehol egy felhő és a szél sem túl erős. Készítünk néhány közös fotót, aztán elindulunk lefelé. Vagy 200 m-re a csúcstól találkozunk Gyulával, majd lentebb Csabával, és a nyeregben a többiekkel. Hát akkor mindenki följut az Elbruszra! – örvendezek, de nem: Attila nincs sehol. A térdeimet kímélve ráérősen baktatok lefelé. Józsi és Dénes elhúznak, Gábor egy darabig lemarad velem. A táborba érve Attila is előkerül: valahol a harántolásnál 5000 m fölött visszafordult. Árpiék is itt vannak, köszöntenek és gratulálnak a sikeres csúcsmászáshoz. Krisztián képéről táblákban hámlik le a megégett bőr, érzem ám én is, hogy az orrom leégett, hiába próbáltam menet közben takarni. A délután várakozással telik: sorra érkeznek vissza a csapattársak, mindenki örvend a sikernek. Egyszer csak Gyuri is megjelenik, döbenten meredek rá:

nincs rajta még napszemüveg sem!

- *Szemüveg nélkül voltál? – kérdelem.*

- *Izzadok alatta, nem tettem föl. – feleli.*

Magamban reménykedem, hogy nem kapott híváságot, de ez hiú ábrándnak bizonyult: három napig csak Krisztián hegesztőszemüvegében – keserves kínok közepette – tudott létezni. Azt hiszem, egy életre megtanulta a leckét!

Sőtétedésre mindenki visszaér, a csapat úszik a boldogságban, tizenötünk közül tizennégyen fönt voltunk! Úgy érzem ez egy fantasztikus teljesítmény! Óriási megkönnyebbülést is érzek: hiszen valamennyien épségben visszatértünk, már csak a felvonóhoz kell lesétálnunk, nem történhet már semmi baj!

Vacsora-főzés közben lelkendezve, egymás szavába vágva meséli el ki-ki a saját élményeit – jólesően hallgatom. Aztán hamar bebújunk a sátrainkba, azt hiszem senkit sem kell ringatni, hogy elaludjon . . .

Augusztus 16 (vasárnap):

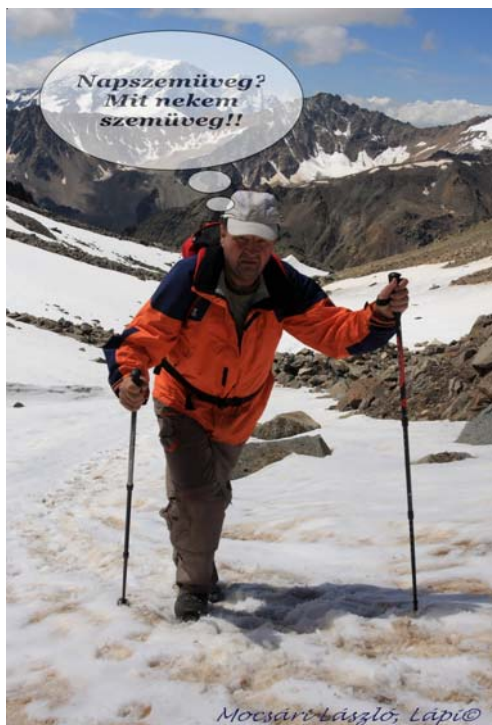
Reggel búcsút veszünk a hegytől, Lápi csinál még egy csoportképet, háttérben az Elbrusszal, majd leballagunk a felvonóhoz. Most kihasználjuk a jegyünket: már a Garabashinál fölülünk az ülőszékes felvonóra. A „Mir” állomásnál – vasárnap lévén – hosszú sor kígyózik a beszállóhely előtt. Néhányan (köztük Gábor) gyalog jöttek le ideig. Gábor még tegnap közölte, hogy a fényképezőgéppel kirántotta a jegyét, amit azonnal elvitt a szél, ezért gyalog jön le Azauba. Mondom neki, hogy egy próbálkozást megér a jegykezelőnél, így hát együtt megyünk a következő szakasz állomására. A személyzetnek kézzel-lábbal mutogatjuk, hogy: „bilet, huss! elszállt” – „no problem” – mondja a kezelő, és máris bent vagyunk a 8 személyes kabinban.}

Azauba leérkezve megálltunk egy órácskára: a bazársoron mindenki kedvére válogathatott az ajándéktárgyak és a különféle csecse-becsék között. Vásárlás után hamar kerítettem két Gazellát, és irány a kemping. Délután a térképet nézegetve kigondoltam, hogy hol töltsük el a hátralévő három napot: azt eszeltem ki, hogy fölmegyünk a Syltran-völgybe sátorral, valahol letáborozunk, aztán ott mindenki azt csinál, amihez éppen kedve szottyan. Szerdán délután visszajövünk a kempingbe, este megtartjuk a búcsúestet, végül csütörtök reggel indulás Mineralnie Vodiba, a vonathoz. Ma este pedig megünnepeljük a sikeres csúcsmászásunkat – mégsem várhatunk ezzel szerdáig!

Így is történt: feltöltöttük a készleteinket, este az étteremben néhány üveg sör (és kóla) mellett mulattunk egy jó.

Augusztus 17-18 (hétfő-kedd):

Másnap reggel eltaxiztunk Verkhny Baksan faluba a Syltran-völgy bejáratához, és addig menünk fölfelé, míg nem kaptunk egy jó táborhelyet és forrást. Ez kb. 2400 m-en volt. Itt ki pihe-néssel, ki túrázással, ki gombászással, ki tehénhajkurázással töltötte az idejét. Szép időnk volt, jól éreztük magunkat.

Augusztus 19 (szerda):

Szerdán – immár utoljára – visszatértünk a kempingbe. Délután megrendeltem a búcsúesthez a vacsorát: személyenként 2 csebureket (ez egy lángosszerű lepény, sajttal vagy hússal töltve), 1 üveg sört (Gyulának kólát) és az egész csapatnak egy liter vodkát. Ez volt az alap, aztán

persze mindenki annyit fogyasztott amennyit akart, illetve amennyit bírt a pénztárcája. Az est végül fergeteges mulatozásba torkollott: házigazdánkknak, Osmannak ajándékoztuk az egyik egyen pólónkat (ezeket a pólókat Krisztiánnak köszönhetjük), erre ő kitett az asztalunkra még két üveg vodkát, majd hozta a gitárját és a saját nótáival szórakoztatót bennünket. Végül nem maradt el a hagyományos balkár tánc sem – ebbe még én is beszálltam . . . A nap és az éjszaka hátralevő részét sűrű homály fedi, egészen a reggeli ébredésig . . .

Augusztus 20-22 (csütörtök-szombat):

Végül elérkezett a hazaindulás napja! Búcsút vettünk Osmantól, és élményekkel gazdagodva indultunk Mineralnie Vodiba, a vasútállomásra. Vonatunk valamikor 14 óra után indult és – ahogy idefelé is – 2 és fél napos zötykölődés után értünk haza, épen és egészségesen – illetve Csaba és Attila majdnem kórházban kötött ki!

Ugyanis az történt, hogy Csapon – miután leszálltunk a kijevei vonatról – már nem engedtek felszállni a hazafelé menő vonatra, holott az még vagy 50 percet állt az állomáson. Sanyiéknak viszont fontos lett volna ezzel a vonattal elmenniük, a püspökladányi csatlakozásuk miatt. Ezért hát fogtak egy taxit, és azzal mentek át a határon, hátha Záhonyban elérik ezt a vonatot (végül el is érték). Csaba és Attila szintén így cselekedett, bár nekik nem kellett sietniük. Beültek ők is egy taxiba, elindultak és az autónak – a határ előtt egy pár perccel – kitört a kereke! Szerencséjükre nem egy villanyoszlopnak, hanem az útszéli árokba hajtottak, és egy karcolás nélkül megúszták! Végül hívtak egy másik taxit, de azzal már azt a vonatot sem érték el, amivel mi utaztunk – a két órás csapi várokozást követően!

Hogy mi ebből a tanulság? Azt Csaba már megírta az érintetteknek . . . („*amit Laci megtervez, az a biztos, aki lelép eme útról, az az életével játszik . . .*”)

Augusztus 22 (szombat délután):

Valamikor 1 óra után értünk a Nyugatiba, és itt óriási meglepetés várt minket: egyesületünk néhány lelkes tagja (Ö.V. Ági, Péter fiam, Pócsa Anci, Márti húgom, Gáfor Margó, Tóth

PéNZ. Ha kapunk, válthatunk itthon is orosz rubelt, ha nem kapunk, akkor vagy eurót vagy dollárt vigyünk. Teljesen mindegy, hogy melyik valutát: mindkettőt jól át lehet váltani, akár Kijevben, akár az orosz vonaton (a vonaton talán egy picivel kedvezőbb árfolyamon).

A magasbegyi felszerelésről csak annyit, hogy téli cucc, túrabot, hágóvas és jégcsákány is kell. No, és persze az a bizonyos (hó) szemüveg . . .

Nos, ezek után valamikor (hajnalban) megérkezünk Mineralnie Vodi vasútállomására. Hogyan tovább?

Első dolog, hogy kerítünk egy taxit (Gazellát) és elfuvaroztatjuk magunkat a Baksan-völgybe (kb. 200 km). Autót keríteni nem túl nehéz feladat: már a peronon ott lebzselnek a „kocsikerítők”. Egy 8-9 személyes Gazella 4-5000 rubelért csinál egy fuvart, tehát, ha többen vagyunk, egy személyre kisebb összeg jut. Szálláshelynek meleg szívvel tudom ajánlani a naplóban említett „Oszmán Birodalmat”: 100 rubel naponta a szállásdíj (természetesen a saját sátrunkban). Ha néhány napra elhagyjuk a kempinget, és van fölösleges cuccunk amit ott akarunk hagyni, akkor az egerekkel napi 30 rubelért rágathatunk helyes kis lyukat kedvenc polárunkba . . .

A második legfontosabb dolog az OVIR regisztráció: az orosz határ átlépésétől számított 3 napon belül az útevéllal be kell jelentkezni a helyi rendőrségen (Tirniauz városban). Ezt minden szállásadó (elvileg) elintézi (200 rubel).

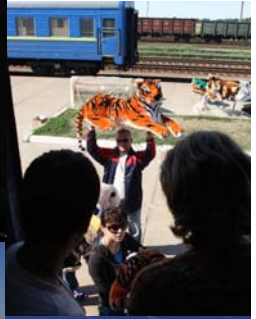
Amit még fontos tudni: a Baksan-völgytől délre eső területre (vagyis a főgerinc felé) csak engedéllyel lehet bemenni, ugyanis ez határzóna. Nekünk ezt az engedélyt nem sikerült megszerezni, a helyiek szerint a hivatalos ügymenet ideje legalább két hónap. Nem hivatalos úton nyilván meg lehet ezt kapni egy pár nap alatt, hiszen sok olyan túrázóval találkoztunk, akinek volt ilyen engedélye.

Végül ha az Elbrusz meghódítását is tervezzük, akkor ezt legkönnyebben Azauból indulva tehetjük meg. Az innét induló felvonóval (600 rubel a jegy oda-vissza) föl tudunk menni 3800 m-re, és optimális időjárás esetén, megfelelően akklimatizálódva 2-3 napon belül elérhetjük a csúcst. Az Elbruszért 1000 rubel „nemzeti parki belépőnek” álcázott csúcsdíjat kérnek. Ezt szigorúan behajtják, és belépő meglétét ellenőrzik is.

Vámos László, Pestkörnyéki Kárpát Egyesület
Fotók: Mocsári László, KEM

Néhány fotó a 270-ből

Készítette: Mocsári László, KEM

A teljes képanyag megtekinthető a Magyarországi Kárpát Egyesület képgalériájában (www.karpategyesulet.hu).

